

อาคารประกอบพิธี

เป็นอาคารชั้นเดียว หลังคาทรงไทย ใช้เป็นที่ประกอบพิธีทางศาสนา และพิธีสำคัญของชาติ เช่น วันกองทัพไทย วันทำบุญดินสมรภูมิ และวันรำลึกวีรชนอนุสรณ์สถานแห่งชาติ เพื่ออุทิศส่วนกุศล แด่ดวงวิญญาณบูรพกษัตริย์ และดวงวิญญาณวีรชนที่เสียสละชีวิตเพื่อประเทศชาติ

เกร็ดเสริม

ผนังด้านหน้าอาคารประกอบพิธี ติดแผ่นหินอ่อนจารึก ข้อความว่า “เนื่องในวโรกาสเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดอนุสรณ์สถานแห่งชาติและทรงเททองหล่อพระไพรีพินาศ ปร. วันเสาร์ที่ ๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๓๗ เวลา ๑๗ นาฬิกา ๔๗ นาที”

ดวงโคมนิรันดร์ประภา

เป็นประติมากรรมรัตนชาติ ทำด้วยแก้วผลึกที่มีกำเนิดในประเทศไทย เจียรระไนเป็นรูปกลีบบัวครึ่งซีกแปดกลีบ ล้อมรอบแก้วผลึกสีขาวขนาดใหญ่ ภายในให้แสงสว่างตลอดเวลา ดุจดวงประทีปนพรัตน์อันเป็นสัญลักษณ์ แทนดวงวิญญาณบริสุทธิ์ของวีรชนไทยผู้เสียสละชีวิต และเลือดเนื้อ เพื่อประเทศชาติ ในการต่อสู้กับอริราชศัตรูมาตั้งแต่บรรพกาล ซึ่งจะสถิตย์อยู่ ณ อนุสรณ์สถานแห่งชาติ และอยู่ในความทรงจำของปวงชนชาวไทยตลอดไป ประดิษฐาน ณ บริเวณหน้าอาคารประกอบพิธี

ดวงโคมนิรันดร์ประภา นี้ อยู่ในครอบแก้วใสบนฐานหินอ่อนสีขาว ซึ่งบรรจุหินที่ได้กระทำพิธีบวงสรวงและอัญเชิญมาจากสมรภูมิสำคัญในแต่ละภาค รวม ๑๐ แห่ง

เกร็ดเสริม

๑. ดวงโคมนิรันดร์ประภา เกิดจากแนวความคิดของ ศาสตราจารย์เรืองศักดิ์ กันตะบุตร คณะบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ด้วยความเห็นชอบของ พลอากาศเอก วรรณถ อภิจारी ผู้บัญชาการทหารสูงสุด (ในขณะนั้น)

๒. กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นเจ้าของโครงการ

๓. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นหน่วยจัดสร้างต้นแบบและทดสอบ โดยมี พันเอก ดอกเตอร์ วีระ พลวัฒน์ นักวิจัยพิเศษศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร เป็นนายทหารโครงการ

๔. หน่วยราชการและหน่วยเอกชนที่ร่วมดำเนินโครงการ มีองค์การแก้วกระทรวงกลาโหม กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม บริษัททอคมโซค วิศกรรม ห้างหุ้นส่วนจำกัดไทยอลูมิเนียมดีไซน์ และวัดธรรมมงคล

๕. จัดสร้างเสร็จเมื่อต้นปี ๒๕๓๗ ใช้เวลาในการสร้าง ๑ ปี งบประมาณทั้งสิ้น ๔.๗ ล้านบาท

๖. ลักษณะสำคัญแยกออกเป็น ๓ ส่วนคือ

๖.๑ ครอบแก้ว ทรงพุ่ม หลายเหลี่ยม ปราศจากโครงรับแรง

๖.๒ ส่วนให้แสงสว่าง เป็นผลึกแก้วคริสตัลขนาดใหญ่ มีคุณสมบัติเป็นเลนส์สร้างกลุ่มแสง เรืองเป็นประกาย และจะส่องสว่างตลอดเวลา

๖.๓ ฐาน เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก บุนนาคอ่อนคุณภาพสูง แกะสลัก
ภายในบรรจุดินสมรภูมิที่สำคัญในประวัติศาสตร์ชาติไทยรวม ๑๐ สมรภูมิ

พระบรมรูปพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นมหาราช ๙ พระองค์

พระบรมรูปพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นมหาราช ๙ พระองค์ มีลักษณะเป็นพระรูป
ครึ่งพระองค์ขนาดเท่าพระองค์จริง หล่อด้วยโลหะสัมฤทธิ์รมดำ ประดิษฐานอยู่บน
หินแกรนิต พร้อมทั้งมีบทโคลงสดดีพระเกียรติคุณจารึกบนแผ่นทองเหลือง
ประดับที่ฐาน

เกร็ดเสริม

๑. กรมศิลปากร ได้มอบหมายให้กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ตรวจสอบ
รายพระนามพระมหากษัตริย์ไทยในอดีตที่ทรงเป็นมหาราชทุกพระองค์ ตาม
หนังสือ กรมศิลปากร ที่ ศธ ๐๓๐๖/๖๗๙๔ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๓

๒. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้กรม
ยุทธศึกษาทหาร จัดสร้างพระบรมรูปพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นมหาราช ๙ พระองค์
ตามหนังสือ สำนักราชเลขาธิการ ที่ รล ๐๐๐๓/๘๗๑๓ ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๖

๓. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระ
บรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์
ทรงเป็นองค์ประธานในพิธีหล่อพระบรมรูปพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นมหาราช
๙ พระองค์ ณ โรงหล่อของฝ่ายประติมากรรมและหล่อโลหะกองหัตถศิลป์
กรมศิลปากร ตำบลศาลายา กิ่งอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่
๒๓ สิงหาคม ๒๕๓๖

๔. พระบรมรูปพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นมหาราช ๙ พระองค์นี้ ปั้นโดย
นายเข้มรัตน์ กองสุข อาจารย์ประจำคณะจิตรกรรมประติมากรรม และภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยได้รับความเห็นชอบในรูปแบบจากกองหัตถศิลป์
กรมศิลปากร ดำเนินการสร้างเสร็จเรียบร้อยเมื่อวันที่ ๑๘
พฤศจิกายน ๒๕๓๖

๕. พลอากาศเอก วรรณถ อภิจारी ผู้บัญชาการทหารสูงสุดขณะนั้นได้
กรุณาอนุมัติให้ กรมยุทธศึกษาทหาร โดยมี พลโท ปรีชา โรจนเสน เจ้ากรมยุทธ
ศึกษาทหาร จัดพิธีอัญเชิญพระบรมรูป ๙ พระองค์ จากโรงหล่อธรรมรังสี
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มาประดิษฐาน ณ อาคารประกอบพิธี
อนุสรณ์สถานแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ โดยมี พลเอก นฤ
ดล เดชประดิยุทธ หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำผู้บัญชาการทหาร
สูงสุด เป็นผู้อัญเชิญพระบรมรูป ๙ จากโรงหล่อธรรมรังสีฯ ขึ้นขบวนรถ และผู้
บัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้อัญเชิญพระบรมรูปแต่ละพระองค์ขึ้นประดิษฐานบน
แท่นหินแกรนิตตามลำดับ จากนั้นถวายราชสักการะ เป็นอันเสร็จพิธี

๖. การถวายพระราชสมัญญามหาราชแด่ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า
เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๐
แล้ว ลงมติเห็นชอบในหลักการให้ถวายพระราชสมัญญามหาราชแด่
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเหตุที่ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจทั้งใน
ศาสนาและอื่นๆ เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง และให้นำความกราบ
บังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยในการถวายพระราชสมัญญา

มหाराช แต่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ถวายพระราชสมัญญา พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า "พระมหาเจษฎาราชเจ้า" ซึ่งมีความหมายว่า พระมหाराชเจ้าผู้มีพระทัยตั้งมั่นในการบำเพ็ญพระราชกิจ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี นร ๐๒๐๗/ว ๑๕๘ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๐

๗. คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ เห็นชอบให้ วันที่ ๑๗ มกราคม เป็นวันพ่อขุนรามคำแหงมหาราช และวันที่ ๑๑ กรกฎาคม เป็นวันสมเด็จพระนารายณ์มหาราช กำหนดเป็นวันรัฐพิธี โดยไม่ถือเป็นวันหยุดราชการ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๘/ว ๑๘๓ ลง วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๓

๘. บทโคลงสดดีพระเกียรติคุณ พระบรมรูปพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นมหाराช ๙ พระองค์ ประพันธ์โดย พลโทสุรเสฏฐ รามสมภพ นายทหารนอกราชการ/ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการจัดและตกแต่งอนุสรณ์สถานแห่งชาติ